

בתורה עאכ"כ — הנה כן הדבר הזה ממנו כל זמן שהשיבות בעולם אעפ"י שהליידיס רודפים תמיד ואין רגע בלא פגע מ"מ זכות התורה מגין, אבל עתה הלביש את עלמו כשועל ליעץ לעזוב לבטל כל השיבות בכל המדינה ואם יביא ח"ו ויגש הרעה והמגפה או דברים שאנו יריאים מי' יגן ביצסה עלי מי תורה, והנה עלת השועל הזה המתנכר להקציב הוא יותר רע וזר מהליידיס הרעים שאנו צמים. וכבר כתבתי לעיל דאין בן דוד בא עד שאפס עזר ועוז. ע"כ אמרו אין בן דוד בא עד שיבוקש דג לחולה, היינו תלמידים השטים צמי התורה יבוקשו לרפאות כל חלי ולא ימלאו צע"ה ואז יהי דיוטא התחתונה ואז לנפס לבן דוד צ"ה — וע"כ אמר בצרכתן של ישראל לא יהי כך עקר מזל הרב ולא עקרה מזל התלמידים, ושלל תאמר שהבטיח בן להגן מן האומות שלא ישלטו עלינו, ע"כ הקדים ברוך תהי' מכל העמים ולא תאמר להגנה ומ"מ לא יהי כך עקר ועקרה.

ועד"ז נפרש מאמר שלישי מס' מכות כשראו ר"ח ור"י שועל יוצא מבית ק"ק והיו צוכים ור"ע מנחק ואמר כיון שנתקיים ליון שדה תחרש וזר הבית לבמות יער יש לפנות שיתקיים במהרה נבואת זכרי' עוד ישנו זקנים וזקנות ואיש משענתו צידו. ואקדים לפי ה"ל הא דכתיב [ישעי' ג'] כי הנה וגו' מטיר מירושלים ומיהודה משען ומשענה היינו זכר ונקבה רב ותלמידיו, ולעומת זה בצרכותיו במהרה עוד ישנו זקנים וזקנות, היינו חכמי ישראל זקן זה שקנה חכמה זקנים זכרים רבנים וזקנות נקבות תלמידהם, ומשענתם צידם, היינו משענת משען ומשענה ה"ל. ונבוא אל המכוון צע"ה, כי גם הם ידעו שאם יתקיים הר הבית לבמות יער יש לפנות לישועה, אך הם חשבו צמות יער רוצים צו ליים וחומים אז יש לפנות לישועה, אך ראו שועל שנראה לכאורה חיה צת תרבות רגילה במקום יישוב ואינו יער ואין לפנות לבמות זכריה, אבל ר"ע לטעמי' במשל ה"ל כי הוא הבין שהס"ס מתלבש בשועל והוא גרוע מליים וחומים והוא מוליך דגים מים ומסיר משען ומשענה וע"ז יש שמחה שנלפה על הסיפוך שהוא טוב שיצאו זקנים וזקנות ואיש משענתו צידו כ"ל.

ובתוכחה אמרתי אז בהמשך דברים. כתיב [איכה א'] דרכי ליון חללות מצלי בצי מועד כל שעריה שוממין כהניה נאנחים בתולותיה נוגות והיא מר לה. כי אנו רואים צע"ה דרכים חללים ושערים שוממים ואעפ"י שהוא לרה ממנו יושע יהודה ויתנו לב איך דימי הרומה נתערבו בחורים ובתולות וטיילו במקום המסוגרים עתה ולא יכלו עתה לילך לטיאטרות כי הם כקוליס כסוחים צע"ה העכו"ם בלתי יגעו בלבושיהם, ויתנו לב וישבו אל ה' ויקבל תשובתו ויולאו למרחק במהרה — אך הרשעים דואגים אזי כי היום לא נוכל לילך אל מקום שחוק פלוגי והיום שבת לא נוכל לעבור הגשר ולחמק שם בחלול שבת ותערובות חגשים ונשים, נמלא הרשעים הללו הדואגים על שאינם מולאים מה שמבקשים לימודם הרע, הם מוכספים חמא ועושע על הדור במקום שהי' לשיטת לכפר עון. והנה הנביא לוח על צנות ליון ההולכות נטיות גרון הלך וטפוף תהלכנה, והנה בשעת מלור ומלוק דרכי ליון חללות מצלי בצי מועד ושעריה שוממים וכהניה נאנחים ה' הכל לעזבה ולכפרת עון כאשר מסיים לבסוף תם עורך צת ליון לא יוסף להגלותך — אך מקוין הכא, בתולותיה

והתלמידים נקבות המקבלים. והנה זה יותר מארבעים שנה תליית שלא נתבטלה ישיבה מעל שולחני אפי' יום אחד, והשתא הכא רבו עוונותי וגבר עלי חולי וחולימה ונתבטלתי הרבה מהרבעת תורה והתלמידים עמדו ויחלו במטר לי ולא יכולתי להשפיעם ברצונם והריני עקר בעו"ה (*). ועתה אחר כל זאת בחסדי ה"ת חזרתי לימי עלומי ויכולתי ברצוני, הנה רעש גדול בעולם מחשש מגפה וחרב ופליטה, והתלמידים נרדפים ממקומם מתפזרים חנה ואנה ולא מלאו מנוח בכל המקומות והסרים יועלים לטובה שנלח עכ"פ ריבוי התלמידים כי ישראל כקוליס צע"ה העמים וכל הדרכים מסוגרים מיולא וצא ואנה ילכו עניי לאן הדחופים האלו, הרי מתחלה ה' הצטול ע"י הרב שהי' עקר ועתה מטעם התלמידים היינו עקרה צע"ה, והיינו עקר ועקרה.

ובזה יזן ש"ס פי חלק [אח] אין בן דוד בא עד שיבוקש דג לחולה ולא ימלא. פי' כי ידוע [צרכות ס"ח] כשאמר פסוק לר"ע מט' עוסק בתורה נגד גזירת המלכות והשיב לו לחשול לך משל לשועל שעמד על שפת הסנה ואמר לדגים מט' אחס רגים הנה והנה, ח"ל מפני שאנו מתיראים מפני הליידיס, ח"ל לאו חלי היצבה ולחממה עממה, ח"ל אין אחת פקה חלל טיפס שבחיות השתא צמים שהוא מקום חיותנו אנו יראים מפני הליידיס, ביצסה שהוא מקום מיתותינו על ח' כמה וכמה, אמנם כונת השועל ה' להטעותם להולאים ממקום חיותם, ואמר ר"ע ה"ל ומה צע"ה שאנו עוסקים בתורה כי ה' חיינו ואורך ימינו אנו מתיראים חס נשמע לקול השועל שלא לעסוק

שער יוסף

(*) מרן מו"ח הגאון הקדוש מהורש"ם זצ"ל אבדק"ק קראקא בהקדמה הנפלאה לצו"ת ח"ס חיו"ד הנקובה בשם "פתוחי חותם" כתב שם בסופה וז"ל: שעתיד מפי הקדוש מיום אשר החל לצדור עם התלמידים לא עבר ע"ז יום בשנה שלא למד תורה ברבים חוץ מטיב, גם בליל י"ב"ס הרמאספו אליו העדרים ולימוד אותם סדר עבודת יד"ב בבדק"ק שיבנה בב"א. אלה אזכרה ואשפכ עלי נפשי כי היה גופו הקדוש מורכב ביסורים קשים וחלינו הוא נשא משנת תקצ"א. וכשהי' נוסם סמוך למיתה קרא לו איזו תלמידים ואמר לפניו דית למען לא יעבור יום בלי תלמוד תורה דרבים וכו' עכ"ל. ובשנה זו תקצ"א לפ"ק כבר בריש שתא ה' רבינו בסכנה עצומה כמו שכתב בתשובתו בשו"ת ח"ס באה"ע ד"ב רס"י ג' מיום ט' כסלו תקצ"א לפ"ק, (וכן בח"מ בהשטות בסס"י ר"ה מו"ר שבט, ובחידור סי' שט"ה אדר) וגבר רצוני המהור באשר דרכו היה ליסע למקום הרחצה רק בשלחי קייטא כמזכר בהרהר תשובותיו (לדוגמא בתשובת אה"ע ח"ב סי' נ"ז ושם סי' ס"ג ד"ק). בלא לבטל הרבה מלימודו עם התלמידים למאות, הוכרח מרן ז"ל ליסע בשנה זו למרית פישטיא כבר בחצי חודש סיון, כמזכר בשו"ת ח"ס האו"ח סי' קכ"ט, ושם בסי' קס"ה מטיב תמוז בתשובתו להגאון מהורש"ק ז"ל כי בריש התשובה וז"ל: יקרתי הגיעני ואני פה עוסק במרחצאות על רוב התלאות ע"ג תלאות כי נהייתי ונחליתי השנה הזאת בימים שעברו כידוע וגם פה אני בעויה עד היום הזה נחליתי בחולה קדחת ל"ע ואין דעתי שפוי ואין בחי כמאז וכו' עכ"ל. [ואעפ"כ היה קצת הסופר בסתנו והשיב גם בשנה זו המון תשובות, וכתב ח' עמים, וקונטרסים על סוגיות, וח' אגדה הרבה מדי שבת בשבת, ודרש דרשותיו הנפלאות בעתים חזומנות, והעלה הכל בעצם ידו המהור בפנקס קדשו ע"ה משנה הגיל, גם תח"י מה שדרש אז בפישטיא בפי' קרח המפידא על הגאון אהל דוד זצ"ל ובמש"ק ער"ח אב כרוב שם ח' בקונטרס מיוחד על ריפ אויב, ונרפסו בח"ס עמ"ס חולין שם], והתעבב שם עד יום ו' בחודש אב בכתוב בשו"ת ח"ס אה"ע ח"ב ריש תשובה ח' — ועל כן מתאנה רבינו ז"ל פה בדרוש החוצב להבות אש שנתבטל בשנה זו הרבה מלימודו הקדוש עם התלמידים, ורואג על העתיד שחזי' יבטל צות לימוד תורה מבני הישיבה המגניבה בפני כל, וכאשר היה באמת אנו ומחנה לקהלתו כמזכר לקמן בדרוש הדורא ב"ה ואחר כל זאת וכו' והוא פלא, ז"ע: